

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ ІНСТИТУТ
НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Начальник Київського інституту
Національної гвардії України
генерал-майор

Олександр МОРОЗОВ

29 вересня

2023 року

Рішення Вченої ради Київського
інституту Національної гвардії України
протокол № 15
від 29 вересня 2023 року

КОНЦЕПЦІЯ
МОВНОЇ ПІДГОТОВКИ КИЇВСЬКОГО ІНСТИТУТУ
НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ

КОНЦЕПЦІЯ

мовної підготовки Київського інституту Національної гвардії України

1. Передумови створення

Поглиблення стратегічного партнерства України – НАТО, приєднання України до Програми НАТО з розширених можливостей, членство Національної гвардії України (НГУ) в Міжнародній Асоціації сил жандармерії та поліції в статусі військової установи FIER, а також виконання взятих на себе зобов'язань перед країнами партнерами у досягненні взаємосумісності з підрозділами держав-членів НАТО визначають процес розвитку та реформування мовної підготовки у загальній системі підготовки особового складу НГ України та підвищення вимог до неї.

Зокрема, цей процес відбувається під впливом таких факторів як:

нагальна потреба щодо досягнення НГУ взаємосумісності зі збройними силами і правоохоронними формуваннями країн-членів та партнерів НАТО, що є передумовою для забезпечення можливості майбутнього вступу України до НАТО;

збільшенням інтересу з боку країн-партнерів до співпраці з НГУ, що в свою чергу розширило заходи міжнародного співробітництва, на яких, переважно, регламентом не передбачено забезпечення перекладу;

участь військовослужбовців НГУ в якості спостерігачів у операціях з підтримання миру та безпеки та подальша робота щодо направлення автономних підрозділів до міжнародних операцій з підтримання миру та безпеки під егідою ООН;

необхідність підготовки особового складу НГУ до виконання обов'язків за посадами, які передбачають використання іноземних мов;

потреба підготовки особового складу НГУ до навчання за кордоном;

зростання вимог до підготовки професійного сержантського складу.

Концепція мовної підготовки Київського інституту (КІ) НГУ (далі – Концепція) визначає принципи мовної підготовки особового складу, головні завдання щодо її вдосконалення, етапи та шляхи реалізації поставлених завдань.

2. Визначення проблеми, на розв'язання якої спрямована Концепція

Нарощування оперативних спроможностей НГУ, для виконання завдань оборонного планування; застосування НГУ до спільних дій у складі об'єднаних (багатонаціональних) органів військового управління у сумісності із силами оборони держав-членів НАТО; введення в дію вимоги щодо володіння випускниками вищих військових навчальних закладів (ВВНЗ) іноземною мовою на рівні не нижче СМР-1 за стандартом НАТО STANAG 6001; включення мовної підготовки до системи професійної (індивідуальної) підготовки військовослужбовців та цивільного персоналу з одночасним впровадженням курсів дистанційного навчання та тестування (за рівнями від СМР-1 до СМР-3 за стандартом НАТО STANAG 6001) з метою підвищення рівня володіння іноземною мовою особовим складом; введення в дію вимоги щодо призначення

військовослужбовців на посади штатно-посадових категорій «майор та вище» за умови володіння такими військовослужбовцями англійською/французькою мовою на рівні не нижче СМР-2 за стандартом НАТО STANAG 6001.

3. Аналіз причин виникнення проблеми та обґрунтування необхідності її розв'язання

Основними причинами виникнення проблеми є:

неповна визначеність поточних та перспективних потреб КІ НГУ щодо мовної підготовки особового складу не сприяє оптимізації системи мовної підготовки, її належному забезпеченню та плановому досягненню поставлених цілей;

відсутність чіткої управлінської вертикалі щодо організації мовної підготовки у НГУ знижує ефективність проведення заходів і врахування результатів мовної підготовки у процесі кадрового менеджменту;

навчання військових фахівців іноземним мовам у КІ НГУ на тактичному рівні не забезпечує досягнення значною частиною випускників цільового рівня мовної підготовки СМР 2, що призводить до хронічного дефіциту у НГУ офіцерів з функціональним рівнем володіння іноземною мовою;

спрямованість більшості навчальних груп на курсах іноземних мов на досягнення цільового рівня підготовки СМР 1 (виживання), що є недостатнім для забезпечення потреб НГУ на теперішній час для повноцінної участі у заходах міжнародного співробітництва;

відсутність затверджених чітких критеріїв оцінювання ефективності курсової мовної підготовки у залежності від отриманих кінцевих результатів не дозволяє об'єктивно оцінювати роботу курсів, своєчасно виявляти негативні фактори і вживати заходи щодо їх усунення;

невизначеність концептуальних підходів щодо мовної підготовки рядового та сержантського складу військової служби за контрактом і працівників КІ НГУ не дозволяють плановірно, системно і ефективно здійснювати їх підготовку;

відсутність цільової мовної підготовки затвердженого мовного тестування за цільовими напрямками особового складу підрозділів, які готуються до участі в багатонаціональних навчаннях та операціях з підтримання миру та безпеки обмежує їх здатність до взаємодії з підрозділами країн-партнерів та роботи з місцевим населенням під час виконання завдань за призначенням;

відсутність затверджених процедур стандартизації мовних тестів та недосконалість процедур проведення мовного тестування негативно впливають на надійність результатів тестування;

відсутність цілісного бачення командирів (начальників) всіх рівнів щодо необхідності лінгвістичного забезпечення службово-бойової діяльності.

4. Мета Концепції та основні завдання її реалізації

Метою Концепції є створення високоефективної системи мовної підготовки офіцерів, сержантів, військовослужбовців за контрактом і працівників КІ НГУ, спроможної забезпечити можливість виконання ними своїх функціональних (посадових) обов'язків з використанням іноземної мови, а в частині, що стосується курсантів, забезпечення ефективного засвоєння програми навчання та використання здобутих знань у заходах міжнародного співробітництва та міжнародних навчаннях.

Основними завданнями Концепції є:

удосконалення законодавчої та нормативної бази щодо мовної підготовки та мовного тестування;

удосконалення управління системою мовної підготовки;

здійснення цілеспрямованого фінансового і ресурсного забезпечення заходів мовної підготовки;

удосконалення мовної підготовки військових та цивільних фахівців у КІ НГУ;

удосконалення мовної підготовки особового складу на курсах іноземних мов;

організація занять з вивчення англійської мови в системі професійної підготовки;

запровадження цільової мовної підготовки особового складу під час підготовки до участі у заходах міжнародного співробітництва, багатонаціональних навчаннях та миротворчих операціях;

запровадження централізованого інформаційного забезпечення самостійних занять особового складу з вивчення іноземних мов;

приведення системи оцінювання рівнів володіння іноземною мовою у відповідність із СТАНАГ 6001;

удосконалення процедур мовного тестування і мовної сертифікації особового складу.

5. Нормативна база

В основі створення даної концепції є нормативно-праві акти:

Ціль партнерства Україна –НАТО G1200 «Мовні вимоги»;

Дорожня карта вдосконалення мовної підготовки у ЗСУ (2021-2025 роки), затверджена рішенням Міністра оборони України від 01.03.2021;

Стандарт NATO STANAG-6001;

Основні засади мовної підготовки особового складу у системі Міністерства оборони України, затверджені рішенням Міністра оборони України від 08 серпня 2019 року № 1524/з/84;

Про затвердження інструкції про курси іноземних мов у Збройних Силах України : наказ Міністерства оборони України від 23 травня 2017 року № 286 , зареєстрований у Міністерстві юстиції України 15 липня 2017 року № 746/30614.

6. Основні терміни та поняття

Мовна підготовка особового складу – це складова частина загальної системи підготовки військовослужбовців та працівників КІ НГУ, комплекс узгоджених між собою, планомірних і послідовних заходів навчального та тренувального характеру, спрямованих на вивчення особовим складом іноземних мов у обсязі, визначеному як необхідний для виконання посадових обов'язків, служби (роботи) та навчання за кордоном.

Рівень володіння іноземною мовою – це сукупність мовних знань, мовленнєвих навичок та вмінь, що визначає здатність особи до її практичного використання. У КІ НГУ цей рівень оцінюється та шкалою стандартизованих мовленнєвих рівнів (далі – СМР), які відповідають рівням мовленнєвої компетенції за мовним стандартом НАТО STANAG 6001 (далі – СТАНАГ 6001).

Стандартизований мовленнєвий профіль (СМП) – це розгорнута оцінка рівня володіння іноземною мовою, яка складається з показників СМР за видами мовленнєвої діяльності, записаних у послідовності: аудіювання, говоріння, читання, письмо.

Мовне тестування особового складу – це захід щодо оцінювання рівня володіння іноземною мовою за допомогою стандартизованого мовного тесту, під час якого визначаються індивідуальні показники СМР.

Загальна мовна підготовка – це вивчення особовим складом іноземної мови, спрямоване на підвищення існуючого рівня володіння іноземною мовою з метою досягнення певного СМР.

Спеціальна мовна підготовка – це вивчення особовим складом іноземної мови, спрямоване на оволодіння необхідним обсягом спеціалізованого мовного матеріалу за професійним спрямуванням.

Курси іноземних мов – це етап навчання, що проходить у КІ НГУ і призначений для вдосконалення мовної підготовки особового складу КІ НГУ, який у подальшому планується направлятися за кордон для проходження військової служби (роботи) у складі миротворчих підрозділів, миротворчого персоналу, на навчання або проходить військову службу (працює) на посадах, які передбачають використання іноземної мови.

Інтенсивні курси з вивчення іноземної мови – це навчальні курси, які проводяться за денною формою навчання, з повним відривом тих, хто навчається, від виконання обов'язків за посадою за місцем служби (роботи).

Дистанційний курс іноземної мови – це навчальний курс, який проводиться без відриву слухачів від виконання обов'язків за посадою, на основі використання технології дистанційного навчання (за наявності технічних можливостей).

Вступний рівень курсу іноземної мови (далі – вступний рівень) – це СМР, який визначено розробниками курсу іноземної мови як мінімально необхідний для кандидатів для зарахування на навчання, виходячи з можливості засвоєння ними навчальної програми даного рівня складності.

Цільовий рівень курсу іноземної мови (далі цільовий рівень) – це СМР,

досягнення якого передбачено навчальною програмою курсу.

Курс іноземної мови 1-го (2-го, 3-го) рівня – це загальний курс іноземної мови з цільовим рівнем СМР 1 (СМР 2, СМР 3 відповідно).

Коефіцієнт ефективності підготовки на курсі іноземної мови – це підсумковий показник результативності курсу, який визначається як відсоток слухачів (курсантів), які досягли цільового рівня підготовки курсу, відносно загальної кількості тих, що пройшли повний курс навчання на даному курсі. У залежності від коефіцієнту ефективності курс оцінюється як:

високоефективний – при коефіцієнті 70 % і вище;

ефективний – від 50 % до 69 %;

малоефективний – від 40 % до 49 %;

неефективний – нижче 40 %.

Мовна сертифікація – це документальне оформлення результатів мовного тестування з виданням його учасникам свідоцтва про рівень володіння іноземною мовою.

Підрозділ наукового та навчально-методичного забезпечення мовної підготовки та мовного тестування особового складу – це структурний підрозділ в складі Київського інституту Національної гвардії України, на який покладено завдання щодо наукового і навчально-методичного забезпечення мовної підготовки та реалізації мовного тестування.

7. Умови забезпечення реалізації Концепції мовної підготовки Київського інституту Національної гвардії України

В основі створення Концепції лежить забезпечення належних умов її реалізації шляхом визначення наступних компонентів.

Мотиваційний компонент – покликаний сформувати стійку позитивну внутрішню мотивацію особового складу щодо вивчення іноземних мов і включає в себе такі напрямки:

Професійна потреба. Надання особовому складу чіткого розуміння, що володіння мовами є важливим елементом професійного розвитку, відчуття необхідності в мовній підготовці для ефективного виконання своїх обов'язків у майбутньому. Мотивація виникає з усвідомлення того, що володіння мовою допоможе встановлювати контакти, розуміти та бути зрозумілим, а також успішно виконувати комунікативні завдання у своїй професійній діяльності.

Міжнародна співпраця. Мотивація особового складу вивчати мови з метою подальшої міжнародної співпраці та можливості взаємодії з військовими представниками інших країн. Надати розуміння, що мовна підготовка дозволить ефективно спілкуватися та співпрацювати з партнерами з інших культур та мов.

Кар'єрні можливості. Знання мов може сприяти подальшому кар'єрному розвитку. Володіння додатковими мовами відкриває можливості для розширення географії служби, участі у міжнародних проєктах та розширює можливості кар'єрного зростання.

Персональний розвиток. Мовна підготовка може бути засобом особистісного зростання. Володіння мовами розширює світогляд, дозволяє краще розуміти та оцінювати культурні різноманітності, сприяє розвитку когнітивних навичок та підвищенню самооцінки.

Понятєвий компонент – дає можливість отримання необхідні навички та знання за допомогою створення ресурсної бази, яка включає в себе матеріально-технічне, методичне та інформаційне забезпечення (лінгафонні кабінети, комп'ютерні класи, навчальні посібники).

Формування досвіду – використовуючи отримані знання на практиці, здобувачі зможуть ефективно освоювати нові знання базуючись на вже закріплених попередніх матеріалах, які вони використовуватимуть у професійній діяльності.

Рефлексія – дає змогу оцінити прогрес та виявити проблемні моменти використовуючи наступні елементи:

- оцінка мети та періодичний перегляд поставленої мети у вивчені мови;
- визначення критеріїв успіху та оцінка прогресу відповідно до цих критеріїв;
- аналіз досягнень і слабких сторін;
- фідбек і самокорекція.

8. Концептуальні засади організації мовної підготовки.

Загальні рекомендації щодо виділення навчального часу на досягнення СМР. Кількість аудиторних годин, яка виділяється на загальну мовну підготовку визначається з урахуванням даних, які наведено в таблиці.

Таблиця

Кількість академічних годин аудиторних занять, рекомендована для досягнення особовим складом СМР 1 – 3 у процесі вивчення іноземної мови (на прикладі англійської мови)

Вступний рівень	Цільовий рівень		
	до СМР 1	до СМР 2	до СМР 3
від СМР 0	500	1000	1500
від СМР 1	—	500	1000
від СМР 2	—	—	500

Кількість аудиторних годин, яка виділяється на загальну мовну підготовку з вивчення мов, що належать до інших груп, визначається окремо для кожної мови з урахуванням рівня складності її вивчення.

9. Етапи реалізації заходів Концепції

9.1. На першому етапі (до кінця 2023 року) проводяться підготовчі заходи, спрямовані на:

удосконалення системи управління та механізмів планування, організації, супроводження і контролю ефективності заходів у системі мовної підготовки;

визначення поточних та перспективних потреб КІ НГУ щодо мовної підготовки (за роками, рівнями підготовки, спеціалізованими напрямками, кількістю і категоріями особового складу та іноземними мовами, що вивчатимуться);

внесення змін у терміни підготовки слухачів на загальних курсах іноземних мов у залежності від цільових рівнів підготовки;

розробку нових стандартизованих навчальних програм з вивчення іноземної мови на курсах іноземних мов;

здійснення заходів щодо фінансового, матеріально-технічного та навчально-методичного забезпечення заходів мовної підготовки, передбачених Концепцією;

розробку механізму попереднього мовного тестування кандидатів за рівнями мовної підготовки для навчання на курсах іноземних мов;

здійснення відбору та розподілу кандидатів для навчання на курсах;

організацію інтенсивного цільового використання мовних лабораторій у системі мовної підготовки.

9.2. На другому етапі (2024-2025 роки) проводяться основні заходи, спрямовані на:

забезпечення досягнення рівнів мовної підготовки, визначених за займаними посадами, усім особовим складом КІ НГУ;

перехід КІ НГУ на нові навчальні програми з вивчення іноземної мови, забезпечення досягнення випускниками цільових рівнів мовної підготовки;

організацію додаткового факультативного вивчення англійської мови в обсязі вимог СМР 1 курсантами КІ НГУ, які до вступу до навчального закладу вивчали інші іноземні мови;

здійснення матеріально-технічного і навчально-методичного забезпечення мовної підготовки особового складу КІ НГУ (з урахуванням потреб);

укомплектування посад офіцерів та цивільних працівників фахівцями з рівнем володіння англійською мовою, не нижчим СМР 2, і рівнем освіти за лінгвістичним або педагогічним фахом, не нижчим від рівня «бакалавр»;

забезпечення регулярної участі представників КІ НГУ у міжнародних заходах з питань мовної підготовки військовослужбовців;

запровадження системи централізованого інформаційного забезпечення самостійної мовної підготовки особового складу з використанням інформаційних технологій (дистанційного навчання);

забезпечення потреб КІ НГУ щодо мовного тестування із мовної сертифікації особового складу у межах вимог СМР 1-3 і англійської мови та СМР 1, 2 і інших мов, які вивчаються у системі мовної підготовки, удосконалення процедур мовного

тестування на основі СТАНАГ 6001.

9.3. На третьому етапі (після 2025 року) проводяться заходи щодо розвитку та оптимізації системи мовної підготовки, спрямовані на досягнення:

усіма офіцерами, які призначаються на посади, що передбачають використання іноземної мови на рівні СМР 2 та рівнів мовної підготовки, визначених за цими посадами;

усіма іншими офіцерами – рівня мовної підготовки, не нижчого СМР 2;

усіма особами рядового та сержантського складу військової служби за контрактом, які призначаються на посади, що передбачають використання іноземної мови на рівні, що перевищує СМР 1, рівнів мовної підготовки, визначених за цими посадами;

усіма особами сержантського складу військової служби за контрактом на інших посадах – не нижче СМР 1;

усіма працівниками, які працюють на посадах, що передбачають використання іноземної мови, рівнів мовної підготовки, визначених за цими посадами, але не нижчих, ніж СМР 2;

подальшу реорганізацію мережі курсів іноземних мов у напрямі збільшення кількості навчальних груп з цільовим рівнем СМР 3, кількості спеціалізованих курсів іноземної мови, організації дистанційних та неінтенсивних курсів на базі КІ НГУ з можливістю навчання особового складу іноземній мові з мінімальним відривом від виконання службових обов'язків;

подальше вдосконалення фінансового, матеріально-технічного, ресурсного, наукового та навчально-методичного забезпечення мовної підготовки особового складу;

підтримання високого рівня методичної майстерності науково-педагогічних, педагогічних працівників, задіяних у системі мовної підготовки особового складу, на основі систематичної участі у заходах підвищення кваліфікації та обміну досвідом в Україні та на міжнародному рівні.

10. Очікувані результати реалізації Концепції

Реалізація положень Концепції дозволить сформувати високоефективну, оптимальну за структурою, змістом та обсягом систему мовної підготовки особового складу, яка забезпечить можливість виконання військовослужбовцями та працівниками КІ НГУ своїх функціональних (посадових) обов'язків з використанням іноземних мов.